

Sygn. akt II KK 90/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba (sprawozdawca)

SSN Paweł Wiliński

Protokolant Klaudia Binienda

w sprawie **D. S.**

skazanego za czyn z art. 177 § 2 k.k i art. 178 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

na posiedzeniu w dniu 26 kwietnia 2021 r.,

kasacji obrońcy skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 14 września 2020 r., sygn. akt V Ka (...)

zmieniającego w części wyrok Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 20 marca 2020 r., sygn. akt II K (...),

1/ uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ł. w postępowaniu odwoławczym,

2/ zarządza na rzecz D. S. zwrot opłaty od kasacji w kwocie 450zł,

3/ kosztami postępowania kasacyjnego obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

D. S. stanął pod zarzutem popełnienia czynów:

1. z art. 177§2 k.k., polegającego na tym, że w dniu 9 lipca 2017r. w miejscowości Z. , województwo (...), na drodze DK[...]umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym kierując samochodem osobowym marki M. o numerze rejestracyjnym (...) w stanie po użyciu środka odurzającego THC i wykonując manewr skrętu w lewo na oznakowanym skrzyżowaniu, nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu nadjeżdżającemu z przeciwka, poruszającemu się z prędkością znacznie większą od dopuszczalnej na tym odcinku drogi, motocyklowi marki Y. o numerze rejestracyjnym (...) kierowanemu przez D. J. , w wyniku czego doszło do zderzenia pojazdów i tym samym spowodował nieumyślnie wypadek drogowy, w którym wielonarządowych obrażeń doznał motocyklista D. J. , skutkujących jego zgonem,
2. z art. 162§1 k.k., polegającego na tym, że w miejscu i czasie jak w punkcie I, nie udzielił pomocy D. J. , znajdującemu się w położeniu grożącym bezpośrednim niebezpieczeństwem utraty życia, mogąc jej udzielić, nie narażając siebie na niebezpieczeństwo utraty życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu.

Wyrokiem z dnia 20 marca 2020r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w Z. uznał D. S. za winnego dokonania obu zarzucanych mu czynów i wymierzył mu karę roku pozbawienia wolności – za czyn wypełniający znamiona art. 177§2 k.k. oraz karę 3 miesięcy pozbawienia wolności za czyn wypełniający znamiona art. 162§1 k.k.

Łącząc jednostkowe kary pozbawienia wolności, na podstawie art. 85§1 i 2 k.k. i art. 86§1 k.k., Sąd Rejonowy orzekł karę łączną roku pozbawienia wolności, którą, w oparciu o art. 69§1 i 2 k.k. i art. 70§1 k.k., warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby. Sąd orzekł wobec oskarżonego także zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 2 lat, a na podstawie art. 46§2 k.k. zasądził od D. S. na rzecz oskarżycielki posiłkowej W. J. 10.000 złotych tytułem nawiazki, a ponadto rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Apelację od powyższego orzeczenia złożyła oskarżycielka posiłkowa, zaskarżając wyrok jedynie w zakresie kary wymierzonej D. S. , formułując zarzut jej rażącej niewspółmierności. Autorka apelacji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i wymierzenie surowszej kary pozbawienia wolności wobec oskarżonego oraz orzeczenie wobec niego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w maksymalnym wymiarze.

Wyrokiem z dnia 14 września 2020r., sygn. akt V Ka (...), Sąd Okręgowy w Ł. dokonał zmiany zaskarżonego wyroku w ten sposób, że uchylił rozstrzygnięcia o karze łącznej, warunkowym jej zawieszeniu oraz zakazie prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych (pkt 3 – 5 wyroku), zaś w miejsce przepisanych D. S. czynów uznał go za winnego tego, że:

- w dniu 9 lipca 2017r. w miejscowości Z., województwo (...), na drodze DK[...] umyślnie naruszył zasady bezpieczeństwa w ruchu lądowym kierując samochodem osobowym marki M. o numerze rejestracyjnym (...) w stanie po użyciu środka odurzającego THC i wykonując manewr skrętu w lewo na oznakowanym skrzyżowaniu, nie ustąpił pierwszeństwa przejazdu nadjeżdżającemu z przeciwka, poruszającemu się z prędkością znacznie większą od dopuszczalnej na tym odcinku drogi, motocyklowi marki Y. o numerze rejestracyjnym (...) kierowanemu przez D. J., w wyniku czego doszło do zderzenia pojazdów i tym samym spowodował nieumyślnie wypadek drogowy, w którym wielonarządowych obrażeń doznał motocyklista D. J., skutkujących jego zgonem, po czym zbiegł z miejsca zdarzenia, to jest dokonania czynu z art. 177§2 k.k. i art. 178§1 k.k.

Za tak przypisany czyn Sąd wymierzył D. S. karę 3 lat pozbawienia wolności i orzekł wobec niego zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych dożywotnio. W pozostałej części Sąd Okręgowy w Ł. utrzymał zaskarżony wyrok w mocy. Nadto Sąd rozstrzygnął o kosztach postępowania odwoławczego.

Kasację od powyższego orzeczenia wniósł obrońca oskarżonego, zarzucając w niej:

1. rażące naruszenie prawa procesowego, polegające na:

A/ naruszeniu dyspozycji przepisu art. 455 k.p.k. poprzez dokonanie zmiany nie tylko kwalifikacji prawnej przypisanego oskarżonemu czynu, ale również ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji,

B/ naruszeniu przepisu art. 434§1 pkt 2) k.p.k., tj. zasady *reformationis in peius*, poprzez wyjście poza granice zaskarżenia wyroku Sądu I instancji, polegające na przypisaniu oskarżonemu surowszego czynu w zmienionej na niekorzyść kwalifikacji prawnej w sytuacji, kiedy apelacja od wyroku dotyczyła tylko rozstrzygnięcia o karze,

C/ naruszeniu dyspozycji przepisu art. 399§1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. poprzez nie uprzedzenie obecnych na rozprawie odwoławczej stron co do możliwości zmiany kwalifikacji prawnej czynów ujętych w akcie oskarżenia, co uniemożliwiło obrońcy wypowiedzenie się na tejże rozprawie co do rozważań Sądu Odwoławczego w tym zakresie;

2. rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 178§1 k.k. w zakresie wykładni znamienia „zbiegnięcie z miejsca zdarzenia”, poprzez uznanie, że oddalenie się z miejsca zdarzenia bez zamiaru ukrywania się przed wymiarem sprawiedliwości i zacierania śladów przestępstwa wypełnia przedmiotowe znamię.

Formułując powyższe zarzuty obrońca wniósł o uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w Ł. w zaskarżonej części i przekazanie sprawy temu sądowi celem ponownego rozpoznania sprawy.

W odpowiedzi na kasację prokurator Prokuratury Okręgowej w Ł. wniósł o jej uwzględnienie, uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym. Pełnomocnik oskarżycielki posiłkowej wniósł natomiast o oddalenie kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja jest oczywiście zasadna w stopniu wymaganym przez art. 535§5 k.p.k.

W przedmiotowej sprawie w istocie doszło do rażącego naruszenia art. 455 k.p.k. i art. 399§1 k.p.k. Stosownie do treści art. 436 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k. rozpoznanie kasacji należało ograniczyć do rozważenia wskazanego uchybienia, bowiem było to wystarczające do wydania orzeczenia.

Z treści uzasadnienia Sądu Odwoławczego wynika, że w pełni podzielił on dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę zgromadzonego i ujawnionego w sprawie materiału dowodowego oraz poczynione przez niego ustalenia faktyczne. Jednocześnie Sąd Okręgowy uznał, że Sąd I instancji w oczywiście błędny sposób zakwalifikował zachowanie oskarżonego i, jak wynika z dalszej analizy motywów pisemnych, jego intencją była zmiana tej błędnej kwalifikacji prawnej w trybie art. 455 k.p.k. W istocie jednak Sąd Okręgowy przekroczył granice uprawnień wynikających ze wskazanego przepisu.

Jak słusznie wskazał skarżący, Sąd Rejonowy doszedł on do wniosku że oskarżony „**odjechał z miejsca zdarzenia**” (k. 4, 6, 10) nie czyniąc w tym zakresie żadnych dodatkowych, pogłębionych rozważań. Natomiast Sąd Odwoławczy przyjął, że D. S. „**zbiegł z miejsca zdarzenia**”, co skutkowało zmianą opisu czynu (a więc odmiennym ustaleniem faktycznym) i znalazło odzwierciedlenie w zmianie jego kwalifikacji prawnej.

Uznać zatem należy, że dopiero wskazana modyfikacja okoliczności faktycznych, a w konsekwencji uzupełnienie w opisie czynu brakujących elementów faktycznych odnoszących się do znamion czynu zabronionego, pozwoliła Sądowi Okręgowemu na stwierdzenie, że oskarżony swoim zachowaniem wyczerpał znamiona czynu z art. 178§1 k.k.

Niewątpliwie dokonana zmiana miała charakter niekorzystny dla oskarżonego. Ustawowe zagrożenie karą, jak też sankcje w zakresie środków karnych za popełnienie przestępstwa z art. 178§1 k.k. są bardziej dolegliwe niż w przypadku czynów z art. 177§2 k.k. i art. 162§1 k.k. Nieuchronnym skutkiem samego przyjęcia takiej kwalifikacji prawnej czynu, co zresztą zauważył w uzasadnieniu orzeczenia Sąd Odwoławczy, jest więc wymierzenie surowszej kary i obligatoryjność orzeczenia dożywotniego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych (art. 42§3 k.k.).

Uznać zatem należało, że naruszenie przez Sąd Odwoławczy art. 455 k.p.k. miało charakter rażący i niewątpliwie miało wpływ na treść zapadłego wyroku.

Ta niekorzystna dla oskarżonego sytuacja procesowa została dodatkowo pogłębiona poprzez brak uprzedzenia ze strony Sądu Okręgowego o możliwości dokonania takiej zmiany kwalifikacji – w trybie art. art. 399§1 k.p.k. w zw. z art. 458 k.p.k. Uniemożliwiło to zajęcie stanowiska obrońcy co do takiej ewentualnej zmiany kwalifikacji prawnej przypisanego czynu, a w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia prawa do obrony oskarżonego. Co samo w sobie uznane być musi za skuteczny zarzut kasacyjny..

W tym stanie rzeczy kasację należało uznać za oczywiście zasadną i uchylić zaskarżony wyrok, a sprawę przekazać do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ł. w postępowaniu odwoławczym.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy winien raz jeszcze rozpoznać wniesiony środek odwoławczy „utrzymując się” w granicach zaskarżenia i podniesionych zarzutów (a w szerszym zakresie tylko wówczas, gdy pozwoli na to art. 433§1 k.p.k.).

O kosztach postępowania kasacyjnego rozstrzygnięto, jak na wstępie.